

UDK 929 (497.13) "18" (03.041):78
(497.12)Dubravka Franković
Zagreb"SLOVENSKI GLAZBENICI" U GRADJI ZA
"BIOGRAFSKI I MUZIKOGRAFSKI LEKSIKON"
FRANJE KUHAČA

Do zadnjih dana života prikupljao je Kuhač (1834-1911) gradju za "Biografski i muzikografski leksikon" hrvatskih, slovenskih i srpskih muzičara. Godine 1904, u "Popisu literarnih radnja u rukopisu što posve gotovih (za štampu priredjenih), što samo djelomice svršenih, ili za koje je samo materijal sabran" Kuhač navodi, drugu po redu, gradju za "Biografski i muzikografski (bibliografski) slovník". Izlaže njen raspored i stupanj izrade uz napomenu da je sabirao podatke još od godine 1857, "te ih sabirem (iz novina i po kazivanju) još i danas". Taj se dio odnosi na hrvatske muzičare, odnosno "glazbenike tudjeg porietla, koji su u nas živili te radili za hrv. narodnu glazbu ili proti njoj". Na trećem mjestu tog popisa Kuhač navodi pod A) "Biografski i muzikografski slovník Slovenaca", a pod B) "Biografski i muzikografski slovník Srba".¹

Takva razdioba gradje za "Biografski i muzikografski leksikon" dopušta pretpostavku da je Kuhač zamislio tri odvojene cjeline, ali ne isključuje misao da je ta razdioba nastala iz praktično-tehničkih razloga prvih faza sakupljanja podataka te da bi "radnja" dovršena za štampu predstavljala jedinstven leksikon jugoslavenskih muzičara.

Danas se spomenuta gradja nalazi u Arhivu Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Čuva se u Kuhačevim kutijama, spremljena u "posebne fascikle (svesčiće) sadržavajući podatke o dotičniku i popis njegovih djela". Signature su arhivske. Nije izradjen arhivski katalog.²

Gradja za "Slovenske glazbenike" u Kuhačevu "Biografskom i muzikografskom leksikonu" sredjena je (uglavnom) po abecedi i obuhvaća osim kompozitora (oni su najbrojniji) i druge ličnosti i neke podatke o historijskom razvoju muzičke kulture u Sloveniji. Sadrži imena nekih sastavljača pjesmarica, kapelnika,

- 1 Usp. F. Kuhač, *Moj rad*. Zagreb 1904, str. 38. Kuhač češće koristi naziv "Biografski i muzikografski leksikon", pa je preuzet i u ovoj radnji.
- 2 Arhiv JAZU, *Kuhačeva ostavština XVII-2*. Na gradji koju ovdje obradjujem, Kuhač je napisao: "Slovenski glazbenici (za moj biografski i muzikografski leksikon)". Citat je iz Kuhačeva op. cit., str. 38.
- 3 Uz svako prezime zabilježeno je i ime, ako ga je Kuhač napisao. Kratica

instrumentalnih solista (oboist, orguljaši), pjevača i pjevačica, graditelja orgulja i zvonoljevara; imena nekih muzičkih pisaca i historičara, organizatora muzičkog života, nazive nekih muzičkih izdanja i poneki podatak o slovenskoj narodnoj glazbi. Uz neka je imena Kuhač dopisao upitnik, nesiguran pripadaju li zaista muzičkoj umjetnosti slovenskog naroda. Gradja ni u jednom slučaju nije obradjena. Sadrži 197 priloga za 115 jedinica. U većini je slučajeva jedan prilog za jedno ime. Za kompozitore i pjevače, i to za Kuhačeve nešto starije ili mlađe suvremenike, broj priloga je veći: Miroslava Vilhara, Benjamina Ipavca, Davorina Jenka, Frana Gerbiča, Avgusta Armina Lebana, Viktora Parmu na primjer, zatim za (Frana Gerbiča), Josipa Nollija, Irmu Polak. Za njih je Kuhač lakše mogao sakupiti brojnije informacije, pretežno u novinskim vijestima i ličnom kontaktu.

U ovom radu želim dati *pregled gradje* koju sadrži spomenuti dio Kuhačeva neizradjenog biografskog leksikona jugoslovenskih muzičara. Stoga ne ekspliciram sadržaj Kuhačevih priloga, osim u slučajevima kad to zahtijeva postavljeni zadatak.

Imensko kazalo sadrži imena koja - obzirom na gradju u kojoj se nalaze u Arhivu JAZU - pripadaju "Biografskom i muzikografskom leksikonu" Slovenaca. Signatura, koju je gradja dobila ulaskom u Arhiv JAZU, ne slijedi uvijek abecedni red imena. Možda sam Kuhač nije uvijek poštovao taj princip u neprekidnom radu i doradi, možda se redosljed poremetio kod pregleda i otkupa gradje od Kuhačeve udovice, a možda je to učinio arhivar. Ovdje su imena u abecednom nizu i uz njih je arhivska signatura. Imensko kazalo ne sadrži ostale podatke. Sva su prezimena i imena u Kuhačevoj grafiji.³

1. Andreaš, Sl. gl. 41
2. Auersperg, Graf Wolf Engelbert Sl. gl. 69
3. Belar, Leopold Sl. gl. 70
4. Blaschke, Sl. gl. 71
5. Bohorič, Adam Sl. gl. 72
6. Böhm, J. Sl. gl. 188
7. Bučar, Dr. med. Sl. gl. 73
8. "Cecilija", zbirka Sl. gl. 20
9. Codelli, Fahnenfeld Dr. Med, von Sl. Gl. 101
10. Čampa, (tri sestre) Sl. gl. 74
11. Dainko, Petar (Peter), Sl. gl. 75, 76
12. Degen, Rudolf Sl. gl. 77
13. Dembscher, Joh. Bapt. Sl. gl. 78
14. Dolar, Nikola P. Sl. gl. 79
15. Dolinar, L. Sl. gl. 80
16. Fabricius, Albin Sl. gl. 35
17. Fajgelj, Daniel Sl. gl. 81
18. Fleišman, Georg Sl. gl. 82
19. Führung, Rudolf Sl. gl. 42, 50
20. Gallenberg, Wenzel Robert Graf, von Sl. gl. 83
21. Gallus, Jakov (Petelj, Petelin, Petelinček, Jakob) Sl. gl. 84, 154
22. Garzarolli, Zacharias, von Sl. gl. 85
23. Gerbič, Franjo Sl. gl. 21, 54-67, 68
24. Goršič, Franjo Sl. gl. 40, 50
25. Globogger, Joh. (Globocker) de Reiffnitz Sl. gl. 86

"Sl. gl." oznaka je Arhiva JAZU i znači: Slovenski glazbenici.

26. Grahovar, Simun, Sl. gl. 87
27. Guttman Sl. gl. 40, 50
28. Hajdrih, Anton Sl. gl. 88, 90
29. Halm, Anton Sl. gl. 89
30. Hendrych, Vilko Sl. gl. 68
31. Hoffmeister, K. Sl. gl. 91
32. Horn, Hans Sl. gl. 42
33. Höffer, Berthold, von Sl. gl. 92
34. Hlednik, Sl. gl. 68
35. Hren (Chrönn), Tomaž Sl. gl. 93
36. Hribar, P. Angelik Sl. gl. 2, 94
37. Ipavec, Benjamin, dr. Sl. gl. 95, 96, 97a
38. Jakob, N. Sl. gl. 50
39. Janežič, Antun Sl. gl. 98
40. Janiček, Ivan Sl. gl. 97
41. Jenko, Davorin Sl. gl. 4-6, 45, 99a
42. Kastelec, Matija Sl. gl. 99
43. Keesbacher, Fr. Dr., Sl. gl. 100
44. Kocjančič, Sl. gl. 43
45. Kosovel, V. Sl. gl. 103a
46. Košat, Thomas Sl. gl. 102, 102b, 103
47. Kral (Khräll), Christoph Sl. gl. 104
48. Krempelj, Antun Sl. gl. 105
49. Krištof, Dragotin Sl. gl. 106
50. Lagkner, Daniel Sl. gl. 107
51. Laurenčič, Primovž Sl. gl. 124a
52. Leban Sl. gl. 109-120
53. Ledenik (Ledenig) Sl. gl. 121
54. Levičnik, Josef Sl. gl. 122
55. Linhart, Anton Sl. gl. 123
56. Majer (Majar), Matija Sl. gl. 125
57. Mally, Conrad Sl. gl. 126
58. Mašek (Maschek), Camillo Sl. gl. 127
59. Mašek (Maschek), Caspar Sl. gl. 128
60. Materna, Amalie Friedrike Sl. gl. 129
61. Matković Sl. gl. 131
62. Mazoleni Sl. gl. 132
63. Mercina Sl. gl. 68
64. Mugerle, Edelheim Dr., von Sl. gl. 133
65. Nabor, Juraj Sl. gl. 137
66. Nedvěd Sl. gl. 134
67. Ney, Jenny Sl. gl. 135
68. Nolli, Jos. Sl. gl. 52, 138
69. Orožen, Valentin Sl. gl. 48, 139
70. Parma, Viktor Sl. gl. 34, 37, 51, 68, 140-152
71. Patscheider Sl. gl. 153
72. Petrich, Franz Sl. gl. 155
73. Pesmarica cerkvena napevi za orgle (Celovac 1846), Sl. gl. 22-33
74. Pevsko in glasbeno društvo v Gorici, Sl. gl. 18
75. Podbregar, B. Sl. gl. 10
76. Podgornik, Ludmila Sl. gl. 152a
77. Pogačnik, Naval Sl. gl. 38
78. Polak, Irma Sl. gl. 36, 39
79. Pollini, Franz Sl. gl. 156
80. Potočnik, Blaž Sl. gl. 157
81. Puhar, Janes Sl. gl. 158

82. Radeskini, Maksimilijan Sl. gl. 160
83. Repež, Filip Jakop Sl. gl. 161
84. Rihar, Gregor (Rihtar Grgur) Sl. gl. 162
85. Rumpler, Theodor Sl. gl. 163
86. Sadar, Lovro Sl. gl. 164
87. Sakotnek, Pater Dismas Sl. gl. 19
88. Sandrini, Paul Sl. gl. 165
89. Sassi, Irena Sl. gl. 41
90. Savin, Risto Sl. gl. 46
91. Slatkonja, Gregorius (Slatkonja, Zlatkonja, Juraj) Sl. gl. 1, 3, 166, 167
92. Slomšek, Antun Martin Sl. gl. 53, 168
93. Slovenska gerlica, Sl. gl. 15, 16, 17
94. Stegnar, Felix Sl. gl. 169
95. Stephani, Dominicus Sl. gl. 170
96. Steržinar (Stersshinar), Ahac Sl. gl. 171
97. Stöckl, Anton Sl. gl. 172
98. Schürzer, Sl. gl. 9
99. Struzell, Grgur, Sl. gl. 44
100. Svorzina, Emilija, Sl. gl. 39
101. Textor, Urban Sl. gl. 173
102. Tribnik, Gregor Sl. gl. 174
103. Trtnik, Karlo Sl. gl. 68, 176a
104. Truber, Primož Sl. gl. 175
105. Turnogradska-Toman, Josefina Sl. gl. 176
106. Valenta, Albert Sl. gl. 177
107. Valvasor, Janez Bajkart Sl. gl. 178-179
108. Vavken, Andreas Sl. gl. 180
109. Viktorin, sveti Sl. gl. 183
110. Vilhar, Miroslav Sl. gl. 11-14, 184
111. Vilhar, S. Sl. gl. 7, 8
112. Voglar, (Carbonarius) Michael Sl. gl. 185
113. Wietrowetz, Gabriele Sl. gl. 181-182
114. Zois, Zigmund Sl. gl. 186
115. Zupan, Jakob Sl. gl. 187

Kao dodatak gradji za biografiju leksikon slovenskih muzičara Kuhač je posebnom pasicom povezao nekoliko priloga pod naslovom "Tudji glazbenici, koji su Slovencima pomagali". Nesredjeni, neobradjeni nalaze se tamo: "Foerster Anton, čeh. (Förster Antun, Čeh)", (Sl. pom. 189, 194); novinski izrezak "Musica slovena. Il diritto", 24. Dec. 1890. (Sl. pom. 190); "Wuchutta Hedvig, tudjinka. Graz." (Sl. pom. 191); "Schuch Ernst, tudjinac. Steiermark." (Sl. pom. 192); "Sperry Franz. Tudjinac. Steiermark." (Sl. pom. 193); nekoliko izrezaka iz Agramer Tagblatta i Obzora, (Sl. pom. 195-197).⁴

U gradji koju je Kuhač dospio sakupiti za "Biografski i muzikografski slovnik Slovenaca" nedostaju mnoga imena muzičke umjetnosti u Sloveniji. Najbrojnije su zastupani *kompozitori*, a informacije o njima variraju od kratkih bilješki na komadiću papira do podataka iz nekoliko izvora, u posebnim svežnjicima. Imena kompozitora izdvojena iz općeg kazala imena pokazat će da se medju njima nalaze kompozitori priznati u njihovo vrijeme i danas u slovenskom muzičkom životu, kao i oni, koji nisu ostavili značajniji trag. U ovom su popisu prezimena

4. *Ti se prilozi nalaze unutar iste gradje, s arhivskom oznakom "Sl. pom.", znači "Slovenski pomoćnici".*

muzičara uz koja je Kuhač napisao "komponista", ili se prikupljena gradja prvenstveno odnosi na njihov kompozitorski rad. Ispisana su u Kuhačevoj grafiji, ako se ne nalaze (ili ako se ne razlikuju) od onih u opsežnoj "Zgodovini glasbene umetnosti na Slovenskem" i u "Razvoju muzičke umjetnosti u Sloveniji" Dragotina Cvetka.⁵ Prezimana kompozitora u slijedu: Andreaš M., Belar L., Blaschke F., Dajnko P., Degen R., Dolar J.K., Dolinar L., Fabricius A., Fajgelj D., Fleišman J., Gallenberg W.R., Gallus J., Gerbič F., Grahovar Š., Hajdrih A., Hladnik I., Hoffmeister K., Hribar A., Ipavec B., Jenko D., Kastelec M., Kocijančič J., Kosovel V., Koschat T., Krempelj A., Krištof D., Lagkhner D., Lavrenčič P., Leban A.A., Ledenik L., Levičnik J., Mally C., Mašek G., Mašek K., Naborè J., Nedvèd A., Orožen V., Parma V., Podbregar B., Podgornik L., Pollini F., Potočnik B., Rihar G., Sadar L., Savin R., Slatkonja J., Slomšek A.M., Stegnar S., Stöckl A., Schürzer, Tribnik G., Turnogradska-Toman J., Valenta V., Vavken A., Viktorin sv., Vilhar S., Zupan J.

Sastavljači - autori pjesmarica zastupani su u Kuhačevoj gradji u slijedu: Bohorič A., Radeskini M., Repež F.J., Slomšek A.M., Steržinar A., Trubar P.; *sbirke* - *kapelnik*: Dembscher J.B.; *dvorski muzičari*: Globogger Joh., Kral (Khräll) Ch., Rumpler Th., Voglar (Carbonarius) M.; *instrumentalni solisti*: Böhm J., Garzarolli Z., Matković, Petrič F., Sandrini P., Struzell G., Wietrowetz G.; *pjevači i pjevačice*: Bučar, Čampa (tri sestre), Materna A.F., Mazoleni, Ney J., Noll J., Patscheider, Pogačnik Naval, Polak I., Sassi I., Stephani D., Svorzina E., Trtnik K.; *graditelj orgulja, graditelji instrumenata, zvonoljevari*: Goršič F., Guttman, Janiček I.; Puhar J.; Führung R., Horn H., Jakob N.; *muzički pisac i historičari*: Codelli F., Keesbacher F., Valvasor J.; *organizatori, propagatori i meceni muzičkog života*: Auersperg W.E., Höffer B., Hren T., Mugerle E., Textor U., Zois Z.; *muzička izdanja*: "Cecilija", zbirka 124 crkvene pjesme s kajdama izdalo društvo sv. Mohare u Ljubljani (god?); "Pesmarica cerkvena, napevi za orgle", Celovac 1846; "Slovenska gerlica, venec slovenskih pesem na svitlo dan od Slovenskiga društva u Ljubljani, prvi zvezek; drugi natis 1852."; *o slovenskoj narodnoj muzici*: Böhm J., Janežič A., Majar M., Sakotnek pater Dismas.

Zadatak ovog rada nije provjeravanje vjerodostojnosti Kuhačeva izbora za biografski leksikon slovenskih muzičara, nego popis i opći pregled gradje koju sadrži. Ipak, jer je Kuhač i sam sumnjao u slovensko podrijetlo nekih ličnosti, spomenut ćemo još poneke kojima možda nije mjesto u tom popisu. Uz ime kompozitora B. Podbregara Kuhač pita: "Nije li to Slovenac?" Jedini podatak o njemu odnosi se na koračnicu "Velebit" koju je u Innsbrucku izdalo hrvatsko akademsko društvo "Velebit". To je novinska vijest, bez naslova novina. Kuhač je dopisao godinu 1906. Budući da to ime ne nalazimo u spomenutim djelima Dragotina Cvetka, odgovor je najvjerojatnije negativan. Uz Fabricius Albina, kompozitora, Kuhač je dopisao: "Steiermark. tudjinac". Podatak je iz H. Mendelova Musikalisches Konversationslexikona i odnosi se na Fabriciusevo djelo "Cantiones sacrae sex vocum", izdano u Grazu

5 *Usp. D. Cvetko, Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem, I-II-III, DZS, Ljubljana 1958, 1959, 1960; Andreis-Cvetko-Durič-Klajn, Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji. D. Cvetko, Razvoj*

1595. Dragotin Cvetko, u historiji muzičke kulture u Sloveniji, ne bilježi to ime. U kraćem popisu slovenskih umjetnika - prema "Viencu" iz godine 1892. do 1897. - Kuhač spominje i Vilka Hendrycha, bez njegovog muzičkog zanimanja. O njemu ne nalazimo podatke u spomenutoj recentnoj slovenskoj literaturi. U hrvatskoj povijesti muzike spominje se Vinko Hendrich, rodom Čeh (1841-1892), orguljaš u Senju, zborovodja u Petrinji i kompozitor.⁶ Treba vjerovati da bi Kuhač riješio to pitanje u izradbi leksikona, jer je u "Viencu" br. 49 iz 1897. u rubrici "Umjetnost" objavljen kraći osvrt na tri pjesme, od kojih je dvije - "Zubor slavujev" i "Ti" - uglazbio Vinko Hendrich. Najvjerojatnije da orguljaš Matković (Kuhač nije znao njegovo ime?), ni pjevač Mazoleni ne pripadaju slovenskim muzičarima. Matković je - prema Kuhaču - organista stolne crkve u Djakovu 1780, a rodio se oko 1750. Mazoleni (takodjer u bilješci bez imena) rodom je iz Šibenika ("Sada (1869) u Americi"), a zanimanjem operni pjevač-tenor. Kuhač o njemu nije imao mnogo podataka, nadopisao je stoga na papirić: "piši i pitaj brata!" župnika u Zatonu kraj Šibenika. Oba listića imaju arhivsku signaturu "slovenskih glazbenika"; teško je reći da li ih je Kuhač krivo uložio ili su "zalutali" među njih kod pohrane i obrade u arhivu JAZU. Kod klavirskog virtuozu Franza Petrić (Petrich) Kuhač je uz nedovršen tekst s osnovnim podacima dopisao: "Graz", a zatim "Frage!"⁷ Nesigurnost je naznačio i upitnikom kraj narodnosti pjevača Patscheidera - prema P.v. Radicsu, a znak pitanja može se postaviti uz pjevačicu Jenny Ney (rodjena u Grazu) i pjevača i učitelja pjevanja Stephani Dominicusu, rođenog u Trstu 1738. Na listić s imenom Antona Halma Kuhač je dopisao "Niemac" i podcrtao "deutscher Clavirspieler", na uobičajeno mjesto, u desnom gornjem uglu, predviđeno za oznaku nacionalnosti napisao: "Steiermark". U ovoj gradnji nema podataka koji bi pobliže osvijetlili podrijetlo ovih muzičara bez obzira na mjesto rođenja, ili pružili neka data o njihovu boravku i djelovanju u Sloveniji, pa time opravdali mjesto među "slovenskim glazbenicima". Našli su se tamo u prvoj fazi prikupljanja podataka, poneki uz prve oznake provjeravanja. Moguće je zamisliti kako Kuhač nailazi na njihova imena, izdvaja ih na listiće-kartice i sprema u svežnjic s naslovom "Slovenski glazbenici".

Kuhačeve izvore za "Biografski i muzikografski leksikon Slovenaca" moguće je podijeliti u dvije osnovne grupe: literaturu i izvore, u užem smislu riječi. U literaturu ubrajamo leksikone, enciklopedije i knjige iz povijesti muzike

- muzičke umjetnosti u Sloveniji, Zagreb 1962.*
- 6 *Usp. Andreis-Cvetko-Durić-Klajn, Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji. J. Andreis, Razvoj muzičke kulture u Hrvatskoj, str. 193/4, Zagreb, 1962.*
- 7 *Signature uz prezimena spomenutih muzičara te onih koji će biti spomenuti u daljnjem tekstu ovog rada, nalaze se u imenskom kazalu. Imena nekih slovenskih muzičara mogu se naći i u nekim drugim dijelovima Kuhačeve gradnje za biografski leksikon. Tako na primjer: "Bozet Nikola, zvonoljevar iz Celja" u "Stručni graditelji glazbala br. 35"; "Belič Felicijan, rođj. oko 1700 u Ljubljani u Kranjskoj, tudjinac, organista" u "Diletanti naši s glazbenom naobrazbom"; "Grbič Franjo operni pjevač (tenorista) i glasbotvorac. Vidi kod slovenskih umjetnika. Tudjinci koji su nam pomagali u našem glazbenom radu", itd.*
- 8 *Kuhač nije napisao izvor ni za Lavrenčič Primoža (Sl. gl. 124a), no*

i umjetnosti, zatim - šire - časopise i novine. Izvori sadrže originalne dokumente arhivskog ili privatnog fonda. U gradji su veoma rijetki prilozi uz koje Kuhač nije nadopisao svoj izvor. Tako, na primjer, na kartici s imenom "Pater Dismas Sakotnek sabirao je prvi kranjske (slovenske) pučke pjesme. zu Slovenen" (Sl. gl. 19). Kuhaču je za taj podatak očito poslužilo djelo P.J. Šafařika "Geschichte der südslawischen Literatur. I (Slowenisches und glagolitisches Schriftthum), Prag 1864, u kojem na strani 34/35 čitamo: "Dismas a S. Elisabetha, genannt Zakotnek (vor 1793), ein Krainer aus Šiška bei Laibach, Priester des Augustiner-Discalceaten-Ordens und Prediger zu Strehla in Schlesien, hierauf Curat in Brause, starb in J. 1793. Er wird als der erste Sammler krainischer Volkslieder genannt. (P. Marcus Bibl. Carn.)".⁸

Više od trećine svih muzičara koji se nalaze u gradji Kuhač je "pronašao" u knjizi Petera pl. *Radiosa* "Frau musica in Krain", (Ljubljana 1877), ranom djelu slovenske muzičke historiografije. To su: Codelli F., Degen R., Dembscher J. B., Dolar J.K., Dolinar L., Fleišman G., Gallenberg W.R., Gallus J., Garzarolli Z., Gerbič F., Hajdrich A., Hren T., Hribar P.A., Ipavec B., Keesbacher F., Kral Ch., Kriřtof D., Ledenik L., Levičnik J., Mally C., Mašek K., Mašek G., Mugerle E., Patscheider, Pollini F., Rihar G., Rumpfer Th., Sadar L., Sandrini P., Slatkonja J., Stegnar F., Stöckl A., Textor U., Turnogradska-Toman J., Valenta V., Valvasor J.V., Vavken A., Vilhar M., Voglar M., Zois Z. Iz drugih djela odgovarajuće domaće literature Kuhač je preuzeo po nekoliko imena. Tako iz "Slovnika umjetnikah jugoslavenskih" Ivana *Kukuljevića-Sakcinskog* (Zagreb 1858-1860): Dolar J.K., Gallus J., Grahovar Š., Janeček I., Slatkonja J. Iz Kukuljevićevih bilježaka za "Slovník" preuzeo je neke orguljare: Goršić F., Guttman N. - Kuhač nije prepisao iz spomenutog objavljenog Kukuljevićevog leksikona jugoslavenskih umjetnika podatke za braću Karli ni za J. Poša. U knjizi Friedricha *Keesbachera* "Die philharmonische Gesellschaft in Laibach" (Ljubljana 1862) Kuhač je našao podatke za "utemeljitelja i prvog direktora društva" Janeza B. Höffera. Iz bibliografije "*Letopisa Slovenske Matice*", 1871. ispisao je tekst o Naborè Jurju; iz knjige Ivana *Macuna* "Biographische und litterarische Nachrichten von den Schrifstellern und Künstlern, welche im Herzogthum Steiermark geboren sind" (Graz 1810) izvadio je podatak: "Viktorin sveti (...) rođen koncem II vieka" bio je Ptujski vladika (biskup) "ki je 2. novembra leta 303 umrl kot mučenik (...) bil je pesnik in razlagal tudi sv. pismo - imamo še eno himno ..."; iz "*Arkiva za povjestnicu jugoslavensku*" (knjiga V, Zagreb 1859),

mogao ga je naći u izvoru kojim se češće služio P.J. Šafařiku (usp. op. cit., str. 23 i 78); za Orožen Valentina također ne navodi izvor. Za njega je napisao: "(...) rođen god. 1808. u sv. Jurju na Štajerskom, svećenik, spjevao i uglasbio više slovenskih pjesama, između kojih je narod osobito obljubio pjesmu, 'Kje so moje rožice' (...). Priča se da je krajem tridesetih godina bio u Parizu, muzikalni kongres na kojem su bili izloženi i narodni napjevi sa svih strana svijeta, te da je porota istog kongresa prvu nagradu dodijelila napjevu pjesme 'Kje so moje rožice' (Sl. gl. 139). U I knjigi "Južno-slovenskih narodnih popjevki" (Zagreb 1878), u I svesku str. 24, br. 31, Kuhač je uvrstio ovu popjevku pod naslovom: "Vse mine" (Slovenska iz sv. Petra u Štajerskoj)". Popjevka ima pet kitica. Na kraju je Kuhač dopisao: "Spjevao Orožen".

izdvojio je Kuhač nekoliko rečenica o Janezu Puharu. *Andričeva* "Spomen knjiga hrv. zem. kazališta" (Zagreb 1895) pružila je jedini podatak o pjevačici Ireni Sassi, rodom Slovenki, a "Priručnički rječnik" Ivana *Zocha* (Osijek 1885) bio je izvor za *Andreaš* Mihaela, kome Kuhač nije zabilježio ime. Samo u jednom slučaju Kuhač navodi za izvor svoju studiju, i to za: "Julio *Ledenig* tenorista". Vidi "*Josip Haydn i hrvatske pučke popievke*" str. 4. To se ime nalazi na kartici (Sl. gl. 121) ispod imena "*Ledenik* (Ledenig), guter Musikdilletant Componist und trefflicher Musikkritiker ..." (prema P.v. Radicsu). Iz Kuhačeva teksta u "Viencu" br. 13, 1880, u kojem je objavljen dio rada "Josip Haydn ..." ne razabire se da bi Julio Ledenig bio Slovenac. Uz ime ostalih slovenskih muzičara, koje Kuhač spominje u istom tekstu, uvijek nadopisuje u zagradi "Slovenac", što u slučaju Julija Ledeniga izostaje. Pretpostavljamo da ga je Kuhač pribilježio uz ime Slovenca Ledenig Leopolda zbog istog prezimena i kao svojevrsan podsjetnik za definitivnu obradu leksikona.

Od stranih muzičkih leksikona Kuhač je konzultirao već spomenuti *H. Mendelov* "Musikalisches Konversationslexikon", naznačivši ga uz: Fabricius A., Gallenberg W.R., Gallus J., Halm A., Košat Th., Lagkhner D., Mašek K., Materna A. Fr., Ney J., Pollini F., Sandrini P., Slatkonja J., Stephani D., Vilhar M. Iz "Historisch-biographisches Lexikon der Tonkünstler" *E.L. Gerbera* (1790-92), izdvojio je Jurij Slatkonju, u kojem u gradnji nalazimo i podatke iz već spomenutih Radicsa, Kukuljevića i Mendela. Djelo *P.J. Šafaříka* "Geschichte der südslawischen Literatur" (I, 1828) Kuhač spominje za Kastelec M., Linhart A., Potočnik B., Redeski M., Steržinar A., Trubar P., Zois Ž., Zupan J. Podatke o muzičarima dvorske kapele u Beču: Globogger Joh., Kral Ch., Voglar (Carbonarius) M. - Kuhač je preuzeo iz *Köchlova* rada "Die Kaiserliche Hof-Musikkapelle in Wien".⁹

Iz časopisa, tjednika i novina Kuhač je vadio i manje podatke o već poznatim slovenskim muzičarima te o onima za koje je u tom času pretpostavljao da bi mogli pripadati slovenskoj muzičkoj kulturi. Većinom su to novine, časopisi i tjednici (hrvatski i njemački) koji su izlazili u Hrvatskoj, ponajviše u Zagrebu, između 1860. i 1910. godine. I taj podatak pokazuje da je Kuhač zaista do zadnjih dana života prikupljao gradju za svoj "Biografski i muzikografski leksikon". Radi preglednosti i bržeg snalaženja navodim naslove tih časopisa, tjednika i novina po abecedi: *Agramer Tagblatt*, *Agramer Zeitung*, *Bog i Hrvati*, *Danica* (1867), *Glasonoša*, *Gusle*, *Hrvatska*, *Hrvatska domovina*, *Hrvatska smotra*, *Kolo*, *Narodne novine*, *Naše gore list*, *Nada*, *Neven*, *Novice*, *Obzor*, *Pjevački vjesnik*, *Soča*, *Vienae*.

9 *Kuhačevi literarni izvori nisu provjeravani osim: P.J. Šafařík, Geschichte der südslawischen Literatur I, Slowenisches und Glagolitisches Schriftthum. Prag 1864 (herausgegeben von Josef Jireček); Ivan Kukuljević Sakcinski, Slovník umjetnikah jugoslavenskih (Zagreb 1858-1860); Arkiv za povjestnicu jugoslavensku, knjiga V, Zagreb 1859, uredio Ivan Kukuljević Sakcinski. Iz Arkiva za povjestnicu jugoslavensku, knjiga V, Zagreb 1859, iz ovećeg teksta Jurja Jarca o Puharovim zaslugama za razvoj fotografije u Sloveniji, o njegovim velikim uspjesima u evropskim gradovima, Kuhač je izdvojio i prepisao nekoliko rečenica: "Kakor so vsi Puharji, njegove rodovine, tako je tudi on muzikalen in ima posebno dober sluh, ker on izverstno igra na gosli, kitaro in*

Iz novina, tjednika i časopisa Kuhač je izdvojio podatke o ovim muzičarima: Čampa (tri sestre), Vienac, 1877, br. 12; Gerbič F., Naše gore list, 1862 15.VIII; isto, 1862 br. 22; Vienac, 1870 br. 15 i 17; isto, 1871, br. 19; isto, 1874 br. 23; isto, 1874 br. 19; isto, 1875 br. 42 i 46; isto, 1878 br. 21; isto 1881 br. 37; isto, 1881 br. 42; isto, 1882 br. 12; isto 1882 br. 32; isto, 1892 br. 19; Obzor, ? br. 104. Goršič F., Novice, 1870 br. 46; Hoffmeister K., Obzor, 1894, 16.VI; Hribar P. Angelik, Obzor, 1907 11.IV; Ipavec B., Obzor, 1893, 22.XI; Agramer Tagblatt, 1908 22.XII; Janežič A., Neven, 1852 br. 7; Jenko D., Glasonoša, 1861 br. 6; Naše gore list, 1864 br. 19; Vienac, 1885 br. 22; isto, 1888 br. 24; Agramer Tagblatt, 1894, V; Pjevački vjesnik, 1910, 25.V; Majar M., Kolo, 1847 knjiga V; Materna A.F., Agramer Tagblatt, 1893, 7.IV; Mercina I., Vienac 1894; Nedvžđ A., Vienac, 1885; Obzor, 1896, 17.VI; Noll J., Vienac, 1875 br. 24; isto, 1875 br. 38; isto, 1878 br. 21; isto 1879 br. 45; isto, 1880 br. 14; isto, 1880 br. 18 i 19; isto, 1881 br. 12; isto 1881 br. 14; isto, 1886 br. 47; Obzor, 1890 br. 97; Hrvatska, 1902, 14.I; Parma V., Vienac, 1883 br. 13; Hrvatska domovina, 1897, 27.II; isto, 2.III; Obzor, 1896, 4.IX; isto, 1897, 8.I; isto, 1897, 27.II; Agramer Zeitung, 1897, 27.II; isto, 2.III; Vienac, 1897 br. 9 i 10; Agramer Tagblatt, 1897, 2.III; isto, 1897, 27.III; Narodne novine, 1898, 26.III; Obzor, 1898, 26.III; Hrvatska domovina, 1898, 26.III; Hrvatska domovina, 1898, 26.III; Agramer Zeitung, 1898, 26.III; Narodne novine, 1902, 18.II; Agramer Tagblatt, 1904, 29.XII; Narodne novine, 1904, 8.III; Polak I., Bog i Hrvati, 1905, 1906; Rihar G., Danica ilirska, 1867, 30.III; Savin R., Obzor, 1906, 19.III; Slomšek A.M., Naše gore list, 1862, br. 28; Svorzina E., Hrvatska, 1902, 7.I; Tribnik G., Lublanske novice, 1864, str. 295; Trtnik K., Vienac, 1897, br. 27; Valvasor J.V., Naše gore list, br. 19; Vilhar M., Glasonoša, 1861, 30.III; Vienac, 1888 br. 24; Hrvatska smotra, 1906, 1.IX.¹⁰

U gradji za slovenske muzičare nalazi se nekoliko dokumenata: pismo Frana Gerbiča Kuhaču iz Cerknice 24.VIII 1899, i Gerbičeva fotografija, snimljena u Zagrebu izmedju 1869. i 1878.; pisma Janka Lebana Kuhaču i pisma drugih Janku Lebanu;¹¹ dva pisma Velentina Kosovela Kuhaču: Velja na otoku Krku, 20.I 1886, i pismo iz Trsta 1.V 1886; pismo Ludmile Podgornik Kuhaču iz Beča, 6.VI 1897; Kuhač spominje i pismo Frana Levstika kao jedan od izvora uz podatke o Matiji Kastelcu, ali se pismo ne nalazi u gradji. U gradji o Franu Serafinu Vilharu nalaze se i dvije dopisnice: "Vilhar v zaporu na žabjeku" (slika) i "Vilharjeva rojstna hiša", obje je Vilhar poslao Kuhaču 14.VIII 1906.¹² Uz Grgura Struzella "organista prvostolne crkve u Zagrebu rodod iz Kranjske" Kuhač spominje arhivski dokument, nesačuvan u gradji: "Matr. bap. parochiae s. Ioannis".

glasovir, kteriga si sam pomožjo kojiga kmeckiga mizarja napravi, on ima glavo, da je malo takih." Taj prijepis navodimo kao primjer za Kuhačev način rada u sakupljanju gradje za slovenske muzičare.

- 10 Svi su naslovi, godine, datumi i brojevi prema Kuhaču.
- 11 Usp. D. Franković, O kompozitorskom liku Avgusta Armina Lebana (1847-1879) na temelju gradje za Biografski i muzikografski leksikon Franje Kuhača. (Predano za Muzikološki zbornik, XIX, Ljubljana).
- 12 Signature: Gerbič F., pismo Kuhaču, Sl. gl. 58-65; Kosovel V., dva pisma Kuhaču, Sl. gl. 103a i 103b; pismo Podgornik L., Sl. gl. 152a; dopisnice Vilhara F.S., Sl. gl. 8 i 9.

Prikaz ovih izvora pokazuje jedan način prikupljanja gradje za slovenske muzičare. Kuhač se služio nekim relevantnim literarnim izvorima, najpotpunijim i najboljim do kojih je tada mogao doći, na primjer: Radics, Kukuljević, Mendel, Gerber, Šafařík, uz neke izvore za razvojne tokove organizacije muzičkog života u Sloveniji - Keesbacher i drugi. Vrijedno je zapaziti Kuhačev trud da podatke o slovenskoj muzičkoj umjetnosti potraži i u ranim slovenskim historiografskim radovima. U kontekstu Kuhačeva biografskog leksikona muzičara trebali su postati poznati i široj jugoslavenskoj javnosti.

Gradja koju sadrži Kuhačeva obimna korespondencija nije uopće (još) bila uključena. Spomenuta pisma koja se nalaze u svežnjicima uz pojedina imena, maleni su dio njegove korespondencije, koju je kroz desetljeća vodio s mnogim ličnostima slovenskog muzičkog života. Kuhač je bez sumnje pomišljao da korespondenciju uključi u doradi svog biografskog i muzikografskog leksikona, kao važan izvor za razumijevanje rada i uloge pojedinih ličnosti u razvoju slovenske muzičke kulture i umjetnosti.¹³

U prikazu gradje za slovenske muzičare treba posebno upozoriti i na one priloge koji su bili - i još su uvijek u ponekom slučaju - nepoznati ili nedovoljno poznati. To su spomenuti izresci ili Kuhačevi prijepisi iz novina, tjednika i časopisa tog vremena u Hrvatskoj. Informacije o Franu Gerbiču, Viktoru Parmi i Josipu Nolliju neki su primjeri za to. Većina napisa o Gerbiču objavljenih u "Viencu" prati njegove pjevačke uspjehe u Zagrebu i gostovanja u Pragu te odlazak iz Zagreba u Lavov; opereta "Caričine amazonke" Viktora Parme, njegove opere "Ksenija" i "Stara pjesma" povod su za nekoliko zanimljivih kritičkih napisa u zagrebačkoj štampi Kuhačeva doba, u povodu zagrebačkih izvedbi spomenutih djela; gostovanja Josipa Nollija u Zagrebu, Milanu, Bologni i Pešti pratio je "Vienac" od 1875. do 1880. Vrijednost novinskih i srodnih priloga značajna je i onda kada se uz ime nekog muzičara, muzičku pojavu, događaj, nalazi samo po jedan, kao upozorenje. Evo i nekih primjera: izrezak iz "Vienca" od 24.III 1877, pruža nekoliko podataka: u Zagrebu je održan koncert "slovenskog gospojinskog kvarteta ... tri gospodične čampa i gospodična Galović"; na programu su uz pjesme slovenskih kompozitora (Ipavca i Jenka) bile i pjesme hrvatskih (Lisinskog i Livadića); publika je bila malobrojna, ali oduševljena; članak ističe kulturnu povezanost slovenskog i hrvatskog naroda; nepotpisan je. Iz "Vienca" br. 17 od 21.IV 1894, Kuhač je izdvojio noticu o jednom rezultatu narodnih nastojanja u slovenskoj pedagoškoj praksi: knjigu "Igre in pesmi za otroška zabavišča in ljudske šole", koju je uredio "Ivan Mercina, učitelj c.kr. deški vladnici v Gorici". Iz "Pjevačkog vjesnika", Zagreb 15.X 1906, Kuhač pohranjuje vijest da je "Pevsko i glasbeno društvo v Gorici" izvelo 9. i 10.VI (na redovitom osmom koncertu) oratorij A. Dvořáka "Stabat mater". Vijest kratka, ali dobrodošla muzičkom historičaru.¹⁴

13 *Usp. D. Franković, Korespondencija Kuhač-Gerbič, Arti musices br. 6, Zagreb 1975; ista, Hrvatsko-slovenski muzički kontakti u svjetlu Kuhačeve korespondencije s Gerbičem, Rad JAZU knjiga 385, Zagreb 1980. (U bilježci 1, str. 171/2, popis je Kuhačevih adresata u Sloveniji).*

14 *Medju isječcima iz časopisa, tjednika i novina ne nalaze se štampani Kuhačevi osvrti i kritike djela slovenskih muzičara. Tako, na primjer,*

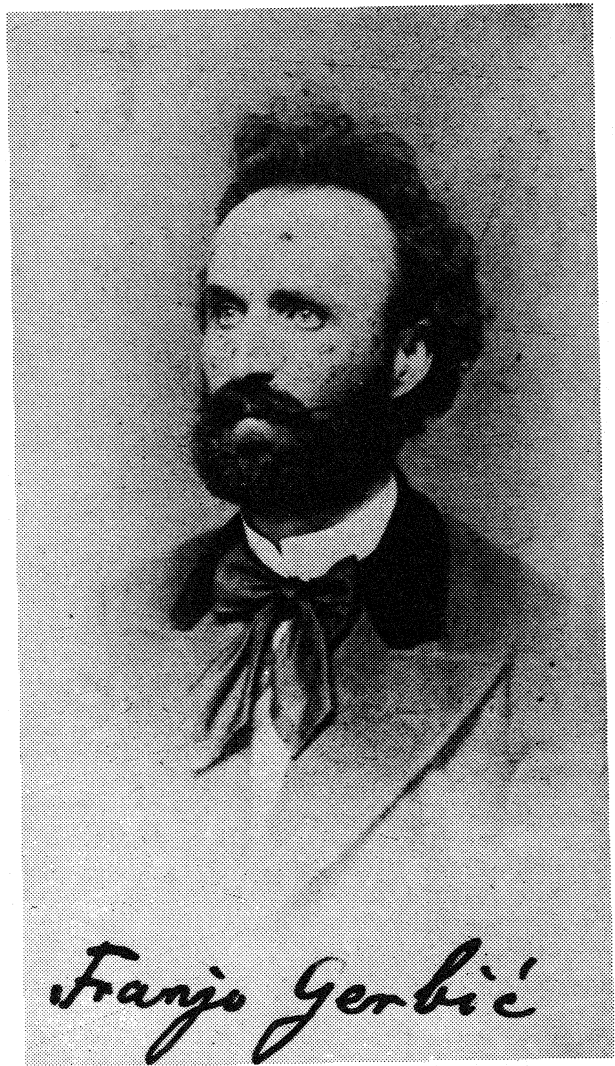
Biografski leksikon slovenskih muzičara ostao je nedovršen u dva osnovna aspekta: Kuhač nije obuhvatio u gradnji sve za koje su mu podaci bili dostupni i zatim, ni o jednom muzičaru nije napisao leksikografski tekst.

Broj slovenskih muzičara u gradnji za "Biografski i muzikografski leksikon" približno je jednak broju srpskih, no oba su znatno manja od broja hrvatskih. Objašnjenje nije u tome što je Kuhač preferirao hrvatsku muzičku umjetnost i kulturu. Vlastita istraživanja hrvatske muzičke prošlosti i suvremenosti pružila su mu mnogobrojniju gradju o hrvatskoj muzičkoj kulturi. Živio je i radio u Hrvatskoj pa su i svi ostali izvori, uključujući i neposredne kontakte, bili bliži i lakše dohvatljivi. Nametali su se svakodnevno i "sami od sebe".¹⁵ U vezi s tim naglasimo ponovno, da je Kuhač radio na svom leksikonu od 1857. godine do smrti. Neprekidno, ali ne uvijek s podjednakim intenzitetom; paralelno sa svojim raznorodnim i mnogobrojnim, nedovršenim i dovršenim znanstvenim opusom. Istaknimo ponovno i to, da je dio gradje za slovenske muzičare bio iz izvora, koji su bili manje poznati slovenskoj kulturnoj javnosti Kuhačeva doba. Time su predstavljali obogaćenje poznavanja slovenske muzičke kulture.

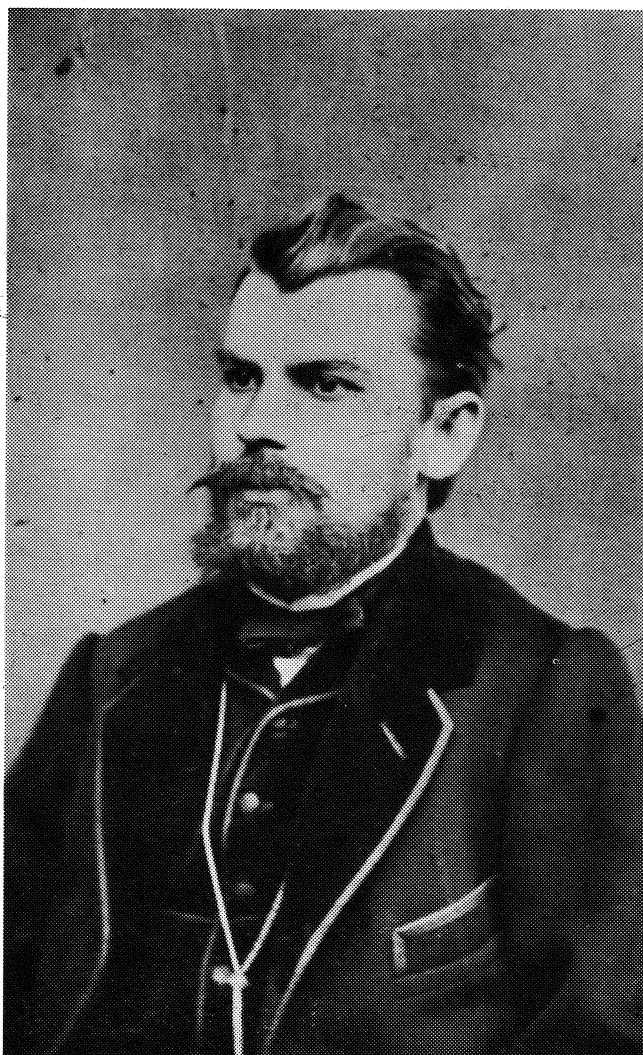
Kuhač je prikupljao gradju za slovenske muzičare po istom kriteriju kojim je sabirao i nalazio gradju za hrvatske i srpske. Težio je sveobuhvatnom leksikonu koji bi - za razliku od Kukuljevićeva "Slovnika umjetnikah jugoslavenskih" - bio samo muzički i sadržavao osim kompozitora, orguljara, zvonoljevara i štopara (domaćih i stranih ovdje te domaćih u inozemstvu) i imena svih vrsta reproduktivnih umjetnika, muzičkih institucija i drugih organizacija i ličnosti koje su na bilo koji način i u bilo kojem historijskom razdoblju pridonijele razvoju muzičkih kultura jugoslavenskih naroda. Da je Kuhač uspio (i dospio) do kraja izvesti svoj plan, bio bi to zaista prvi muzički leksikon u nas.

Pokušamo li objektivno ocijeniti sakupljenu gradju o slovenskim muzičarima sa stanovišta njene vrijednosti za muzikologiju danas, morat ćemo u prvi plan istaći njeno kulturno historijsko značenje: danas je ona i sama postala gradja za proučavanje razvoja muzičke leksikografije i njenih dostignuća u Hrvatskoj - te posebno Kuhačevih. Njena vrijednost za povijest slovenske muzičke kulture - obzirom na citiranu i ostalu relevantnu slovensku literaturu - sekundarnog je značenja.

nedostaje citirana notica iz "Vienca" br. 17 (21.IV 1894) o knjižici Ivana Mercine. Notica je nepotpisana, no čini se da ju je napisao Kuhač. Sačuvano je (u prijepisu) jedno Kuhačevo pismo Ivanu Mercini (15.V 1893), iz kojeg se razabire da su se dopisivali. Mercina pita Kuhača za prijevod riječi Kindergarten i Kindergärtnerin. Kuhač odgovara: zabavište i zabavilja uz napomenu da su te riječi odobrene za upotrebu od Odsjeka za bogoštovlje i nastavu. U istom pismu Kuhač traži Mercinu da mu pošalje primjerak svog djela, kada bude štampano. (Arhiv Hrvatske, Kuhačeva ostavština, 52/IX br. 272). Kuhač je objavio kritiku "Igre in pesmi od Ivana Mercine" u "Slovenskom svetu", Trst 25.V 1894. (Usp. F. Kuhač, Moj rad, str. 32, br. 126, Zagreb 1904). Prema istom popisu radova, Kuhač je objavio, na primjer, i kritiku: "Izvorne popievke Fr. S. Vilhara", Vienac, 19.V 1894, te kritiku slovenske opere "Teharski plemiči" B. Ipavca, "Prosvjeta", 15.V 1895. ("Moj rad", str. 32, br. 125 i str. 33, br. 138). Kritiku Fr. S. Vilharove opere "Ivanjska kraljica" objavio je Kuhač u 14. broju

Fotografija Frana Gerbića (Zagreb,
između 1869. i 1878.)

Fotografija Franje Kuhača (Zagreb, 1876.)

Slovenac

Nabor Juraj

Ena prav leppa ino kumotna Pisem, ki jo je
peu Juri Nabore tejga 20. novembra tejga leta
1775 - ki je u ano xaceto faro pericu -
Fisk in zaloba Egerjeva u Ljubljani. (3. strani.)

• Letopis Matice Slovenske 1871 bibliografija.

137 Sl. gl.

Najčešći izgled kartice-papirića na
kojem je Kuhač zapisao ime muzičara,
nacionalnost, tekst, izvor, te arhivska
oznaka. (Naborè J.)

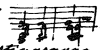

221
222

Kosovel 1886

Proglab
1899.

Obiščeni gospodine!

Odlično moram se zahvaliti V. Blag. za tvoj popravljanje
moje misli, i to tim više, da se dogovorili najprije dođi me
opozvati na popravku ortografije, i opet: strukturno i uobi-
čajnu korekturu, kao upućivanju korekt. Svako moram vam
blagodari g. profesor, da njezinu misao sledim na konservatoriji
i da egleh njezinu misao nebi ostajao, koji bi me bio podučival
- skladiti, i komponirati g. profesor. A tajdika, koji mi je kodak
rečeno pravilno njezinu misao komponirati. Dake sin djetinat
a kao tak navede sem korektor je moguće egleh, koji istovremeno
kajju za orkestar i bandu, i biva se više sa kompozicijom
soli pisan sa spretnošću, i glasovima, sa koji je i mi
imam više saradnja. Nal bi V. Blag. (da njezin
popravak) bih tako Polak, prijatelj u Tuzla, koji kodak sled-
boval kao oficijal pri crkvenom sudu, koji egleh pisan, i na
korektu korektor biva. Nam i u popravljanju misao, se, i me popravljanje
i to bi imat uobičajno, da se ispravim one nedostaci, koje se
druzi saobrazi, ki u sigurno svoje stonke. Kompozicijom sem
Tuzla, ja biva, i nje bi ježi uobičajno, i egleh, moram i ovo
prijatelj u Tuzla bih mi uobičajno, korektor biva mi njezinu misao
gic, a biva više i misao, i nje vidim, da bi zamogel
druzi - kompozicijom nje egleh Damascina nje uobičajno,
biva je kompozicijom g. profesor, da ču njezine sadržaj. Njezin
moga računati raste i to biva. popravljanje u
ki je V. Blag. kao II. podak pristupio k. i E. računati
k. i E. i je računati V. Blag. biva, da se popravljanje glasno
gic i je u tom slučaju bi popravljanje, ja i biva i je.

Blagodari gospodine profesor to je nastavio se moje pameti, i
sem polak V. njeza biva, kao što je popravljanje, a njeza da se
sadržaj u D. N. Njeza biva biva strukturno i kompozicijom g.
D. N. Njeza i u njezinu da njezinu imat ježe, tim više
njo Blag. njeza je biva njezinu misao korektu i biva u kjezin
i njezinu (novine). Njeza njeza da egleh pisan u njezinu
da se računati, ja se računati i računati strukturno.
Zahvaljujući se njezinu, i njezinu
i njezinu i njezinu njezinu njezinu njezinu
Nam njezinu
The Kosovel

Vesna obla
Kosova dan 19/10

Dokument-pismo V. Kosovela Kuhaču, 1886.

Ipak, aktualnog, jer Kuhačeva gradja ostaje sekundarni izvor kojemu važnost relativno raste - kao svakom izvoru - s vremenom koje nas udaljava od njega. Napokon: u povijest slovenske muzike pripada i to kako se odrazila u povijesnom razvoju hrvatske muzičke historiografije i leksikografije.

SUMMARY

The task of the article is not to verify but to record and to give a general outline of the material about Slovene musicians which F. Kuhač collected for his Biographical and Musicographical Lexicon. This includes, besides the composers, who are the most numerous, also authors of song-books, reproductive artists, constructors of organs, and organizers of musical life. Further, it includes some information about the development of musical culture in Slovenia and about Slovene folk music. The material is in no single instance musicologically treated; it contains 197 appendices for 115 units. The authoress pays special attention to sources used by Kuhač for his material. These sources are divided into two groups: literature (reference works, history of music, periodicals, newspaper reviews) and sources in the narrower sense of the word (original documents found in archives or in private collections). On the basis of her presentation of the sources she manages also to reconstruct Kuhač's method of collecting the material. It certainly must be mentioned that Kuhač's extensive correspondence is not at all included in the material. When seeking objectively to evaluate the material collected from the viewpoint of its significance for contemporary musicology, the authoress first stresses its cultural-historical significance: today this material has become also the material for studying the development of musical lexicography and its achievements in Croatia. Its value for the history of Slovene music is in view of the existing technical literature of secondary importance. But even if this material remains a secondary source, its value grows as we are moving away from the time with which it deals. Besides, it is of genuine interest for the history of Slovene music also how this music made itself felt in the development of the Croatian musical historiography and lexicography.

- "Vienca" 1902. godine. (Ne nalazi se na popisu u Kuhačevu djelu "Moj rad"). Ni jedna od spomenutih Kuhačevih kritika ne nalazi se ni kao rukopis niti kao novinski isječak u gradji za slovenske muzičare. Sve to ukazuje da je Kuhačev rad na slovenskim muzičarima bio u fazi sakupljanja, te još nisu bili uključeni svi izvori potrebni za dovršenje.
- 15 "Nema živućega našega glasbenika one dobe, kojeg nisam osobno posietio u njegovu domu", napisao je Kuhač I. Kršnjavom (god.?), "bio taj dom i petdeset i više milja daleko od moga doma, da saznamem iz njegovog života ono, što je za umjetničku povijest i bibliografiju znati vrijedno, te da od njih izprosim, preprišem ili kupim djela njihova." (Arhiv JAZU, Kuhač XII-3/3, u kutiji na kojoj piše "Ka Kuhačevoj biografiji. Literarni i glasbeni rad Franje Š. Kuhača").